

ΔΙΑΦΘΟΡΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΤΙ ΚΑΝΑΜΕ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΤΡΙΕΤΙΑ ΚΑΙ ΤΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

Είναι αναμφισβήτητο ότι το φαινόμενο της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα (στενό και ευρύτερο) στην Ελλάδα έχει βαθιές ρίζες: ιστορικές, πολιτιστικές, πολιτικές και οικονομικές (παραοικονομία), στις οποίες δεν χρειάζεται να αναφερθούμε ειδικότερα.

Βέβαια, ο όρος διαφθορά χρησιμοποιείται ευρύτερα και δεν αναφέρεται μόνον στις μη νόμιμες συναλλαγές και εξυπηρετήσεις των δημοσίων υπαλλήλων.

Είναι χαρακτηριστικό ότι σε ένα σημαντικό βαθμό το φαινόμενο είναι, ανεκτό από τους πολίτες κυρίως γιατί κυριαρχεί η άποψη πως με τον τρόπο αυτό, την αθέμιτη δηλαδή συναλλαγή, «θα γίνει η δουλειά τους γρήγορα, εύκολα και δικαιότερα».

Από διάφορες δημοσκοπήσεις και τις εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη και του Σώματος Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, φαίνεται ότι το πρόβλημα εστιάζεται κυρίως στις Εφορίες, Πολεοδομίες, ΚΤΕΟ και Νοσοκομεία.

Κοιτάζοντας συνεπώς το φαινόμενο της διαφθοράς δεν πρέπει να βλέπομε μόνο το είδωλο της δημόσιας διοίκησης αλλά και το είδωλο της κοινωνίας: δύο εικόνες που τροφοδοτεί η μία την άλλη με νοσηρά χαρακτηριστικά.

Οι παραπάνω παραδοχές σημαίνουν πως:

α) το φαινόμενο της διαφθοράς δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί μόνο με κατασταλτικά μέτρα. Αργά ή γρήγορα οι κατασταλτικοί μηχανισμοί (τουλάχιστον σε ένα μέρος τους) γίνονται μέρος του προβλήματος. Ένα παράδειγμα: Η Αστυνομία, τα σώματα δημόσιας τάξης είναι οι πρωτογενείς μηχανισμοί του Κράτους για τον έλεγχο της τήρησης των νόμων. Σιγά – σιγά έγιναν μέρος του προβλήματος και απαιτήθηκε

παραδειγμα:
όργανο ελέγχου γι' αυτήν. Επίσης, όργανα ελέγχου (π.χ. ΣΔΟΕ), γίνονται μέρος του προβλήματος.

Χρειάζεται προσεκτικός, σταθερός και διαρκής εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης ώστε οι αιτίες που τροφοδοτούν το φαινόμενο να πάψουν να υπάρχουν. Χρειάζονται κυρίως προληπτικά μέτρα.

β) Δεν πρέπει να αξιώνουμε άμεση λύση του προβλήματος γιατί τέτοια λύση δεν μπορεί να υπάρξει.

Από τον Φεβρουάριο του 1999 το Υπουργείο ΕΣ.Δ.Δ.Α. έλαβε τα παρακάτω μέτρα είτε προς τον τομέα της καταστολής, είτε προς τον τομέα της πρόληψης:

Α. ΣΩΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ – ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Το Σώμα αυτό, θεσμοθετήθηκε το 1997 με το Ν. 2477. Με τους νόμους 2738/1999, 2819/2000 και 2839/2000 το θεσμικό πλαίσιο βελτιώθηκε και ο ρόλος του Σώματος επαναπροσδιορίστηκε.

- Ανωτέρας*
1. Ορίστηκε ότι το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. είναι όργανο εσωτερικού ελέγχου της Δημόσιας Διοίκησης.
 2. Προβλέφθηκε η ίδρυση αποκεντρωμένων υπηρεσιών του. Ήδη ιδρύθηκε και λειτουργεί το γραφείο του στη Θεσσαλονίκη, ενώ στην Τρίπολη και Λάρισα θα λειτουργούν από τον Σεπτέμβριο.
 3. Αυξήθηκαν οι θέσεις των Επιθεωρητών – Ελεγκτών (80 και 30 βοηθοί).
 4. Ορίστηκε ότι είναι υποχρεωτική για την ελεγχόμενη υπηρεσία, η άσκηση πειθαρχικής δίωξης και η διενέργεια διοικητικής εξέτασης, που προτείνεται από το Σ.Ε.Ε.Δ. Για τις Ε.Δ.Ε. αυτές ορίστηκε ότι διενεργούνται από το Σ.Ε.Ε.Δ.
 5. Θεσμοθετήθηκε υποχρέωση για ταχεία δικαστική επίλυση των υποθέσεων.
 6. Τοποθετήθηκε επικεφαλής του Σ.Ε.Ε.Δ. Ειδικός Γραμματέας.

5. Θεωροθετήθηκε υποθέσεις
6. Τοποθετήθηκε
7. Συστάθηκε στο Σ.Ε.Ε.Δ. Συντονιστικό Όργανο Επιθεώρησης και Ελέγχου (Σ.Ο.Ε.Ε.) για τον συντονισμό από αυτό του έργου όλων των Σωμάτων Επιθεώρησης και Ελέγχου, που προβλέπεται να λειτουργούν στη Δημόσια Διοίκηση.

Β. ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Το θεσμικό πλαίσιο του πρόσφατου Δημοσιοϋπαλληλικού Κώδικα (Ν. 2683/1999), για τα πειθαρχικά όργανα, αναμορφώθηκε ριζικά με τον Ν. 2839/2000.

1. Καταργήθηκε η πρόβλεψη για ένα Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο σε κάθε Υπουργείο και συστήθηκε το ενιαίο Δευτεροβάθμιο Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο για όλη τη Δημόσια Διοίκηση, που άρχισε να λειτουργεί από 1.1.2001.
2. Προβλέφθηκε η παραπομπή κατευθείαν στο Δευτεροβάθμιο, των μελών των Πρωτοβάθμιων Πειθαρχικών Συμβουλίων, που δεν ολοκληρώνουν τις σχετικές διαδικασίες σε έξι μήνες.
3. Θεσμοθετήθηκε υποχρέωση σύντομης εκδικάσεως από το Συμβούλιο Επικρατείας, των αιτήσεων ακυρώσεως κατά αποφάσεων του Δευτεροβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου.

Μέχρι σήμερα το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο

- έχει εκδικάσει 50 υποθέσεις
- 1. Καταργήθηκε
 - έχει τιμωρήσει με ποινές οριστικής παύσης 8 υπαλλήλους, στην πλειοψηφία μετά από ένσταση της Διοίκησης και ενώ τα πρωτοβάθμια είχαν επιβάλει μικρότερες ποινές.
 - παρακολουθεί την πορεία των υποθέσεων, ενώπιον των Πρωτοβαθμίων, που μέχρι σήμερα ανέρχονται σε 250.
- 2. Προβλέφθηκε
- 3. Θεωροθετήθηκε

- άσκησε πειθαρχική δίωξη κατά των μελών 10 πρωτοβάθμιων Πειθαρχικών Συμβουλίων για υπαίτια καθυστέρηση περαίωσης υποθέσεων.
- βρίσκεται σε εξέλιξη η εξέταση μετά από ένσταση η υπόθεση 50 τελωνειακών υπαλλήλων που τα πρωτοβάθμια πειθαρχικά συμβούλια είχαν επιβάλλει πολύ μικρές ποινές.

Τέλος, κατά τα τελευταία δύο χρόνια, επιβλήθηκε η πειθαρχική ποινή της οριστικής παύσης σε εκατόν τρεις (103) δημοσίους υπαλλήλους για διάφορα πειθαρχικά παραπτώματα από τα πρωτοβάθμια πειθαρχικά συμβούλια.

Γ. ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Για πρώτη φορά ενεργοποιήθηκε το τρέχον έτος διάταξη ισχύουσα από την δεκαετία του 1950, η οποία επαναλήφθηκε στο νέο δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα και προβλέπει δήλωση πόθεν έσχες για όλους τους δημοσίους υπαλλήλους.

Το μέτρο εφαρμόστηκε σε βαθμό ικανοποιητικό. Το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. διενεργεί ήδη ελέγχους σε συγκεκριμένες υπηρεσίες για τις δηλώσεις των υπαλλήλων τους, ενώ μελετάται η αναπροσαρμογή του μέτρου προς την κατεύθυνση της ουσιαστικότερης αξιοποίησής του.

ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΠΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΑΙ ΝΑ ΛΗΦΘΟΥΝ ΑΜΕΣΑ

Α. ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΩΚΤΙΚΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΟΥ ΣΕΕΔΔ

1. Με ρυθμίσεις που εντάσσονται ήδη ή θα κατατεθούν προς ψήφιση εντός του καλοκαιριού, ο ρόλος του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. ως οργάνου εσωτερικού ελέγχου θα ενδυναμωθεί.

- Θα περιέλθει στο Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. ως ρητή αρμοδιότητα και αποστολή η διερεύνηση, εξιχνίαση και δίωξη των εγκλημάτων που διαπράττουν ή συμμετέχουν υπάλληλοι του Δημόσιου Τομέα επ'

αφορμή της υπηρεσίας τους και ιδίως της παθητικής δωροδοκίας και της παραβάσεως καθήκοντος χωρίς να θιγεί η αρμοδιότητα άλλων διωκτικών αρχών.

- Θα επιτραπεί, με πρόβλεψη για άρση του άδικου χαρακτήρα της πράξης, η δυνατότητα υπάλληλοι του Σώματος να εμφανίζονται ως συμμέτοχοι της πράξης με σκοπό την ανακάλυψη των δραστών.
- Θα προβλεφθεί ιδιαίτερη μειωμένη ποινή, που μπορεί να φθάνει στο ατιμώρητο, για τους συμμέτοχους εγκλημάτων διαφθοράς που συντελούν στην αποκάλυψη των δραστών.
- Θα προβλεφθεί η δυνατότητα ταχύτατης άρσεως του απορρήτου επιστολικής, τηλεφωνικής ή κάθε άλλης μορφής ανταπόκρισης, μετά από αίτημα του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., του αρμόδιου Εισαγγελέα στο οικείο Δικαστικό Συμβούλιο.
- Θα προβλεφθεί η δυνατότητα άρσης του απορρήτου τραπεζικών ή χρηματιστηριακών λογαριασμών και η απαγόρευση κινήσεως λογαριασμών και θυρίδων.
- Θα δοθεί η δυνατότητα στο Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. να προβαίνει σε δειγματοληπτικούς ελέγχους επί των δηλώσεων πόθεν έσχες των υπαλλήλων.
- Τέλος, πολύ σύντομα θα λειτουργήσει στο Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. κέντρο τηλεφωνικών καταγγελιών περιπτώσεων κακοδιοίκησης ή διαφθοράς, με στόχο την άμεση πάταξή τους.

2. Σήμερα το Συντονιστικό Όργανο Ελέγχου και Επιθεώρησης του οποίου προΐσταται ο Ειδικός Γραμματέας του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. και απαρτίζεται από τους προϊσταμένους όλων των άλλων σωμάτων επιθεώρησης και ελέγχου των καθ' έκαστων φορέων, προβλέπει ένα μόνο στεγανό:

Η Οικονομική Επιθεώρηση του Υπουργείου Οικονομικών.

Ρητά οι ισχύουσες διατάξεις εξαιρούν την υπηρεσία αυτή από την συμμετοχή της στο Συντονιστικό Όργανο, ενώ για τα αντικείμενα που αυτή ελέγχει, δεν επιτρέπεται να ασκεί παράλληλο έλεγχο το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.

Στεγανά όμως δεν πρέπει να υπάρχουν.

Χωρίς να θιγούν οι αρμοδιότητες της Γενικής Επιθεώρησης του Υπουργείου Οικονομικών πρέπει να προβλεφθεί:

- Η συμμετοχή του προϊσταμένου της Γενικής Επιθεώρησης στο Συντονιστικό Όργανο Επιθεώρησης και Ελέγχου.
- Η παράλληλη αρμοδιότητα του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. και για αντικείμενα αρμοδιότητας της Γενικής Επιθεώρησης του Υπουργείου Οικονομικών.

Σημειώνεται ότι στις Δ.Ο.Υ. παρατηρούνται τα εντονότερα φαινόμενα διαφθοράς ως αθέμιτης συναλλαγής.

ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΙ

1. Η αποκάθαρση της νομοθεσίας από άχρηστες διατάξεις, η συσσωμάτωσή τους σε εύχρηστους κώδικες, η απλούστευση παραγωγής των διοικητικών πράξεων και ο έλεγχος των εφ' εξής προτεινομένων νόμων και κανονιστικών πράξεων, με σκοπό τη διασφάλιση της καλής ποιότητας είναι μέτρα που μεσοπρόθεσμα θα συμβάλλουν στην πάταξη της γραφειοκρατίας και κατ' επέκταση της διαφθοράς.
- Ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός της δράσης των δημοσίων υπηρεσιών με την χρήση της πληροφορικής (π.χ. το ηλεκτρονικό πρωτόκολλο, η ηλεκτρονική αίτηση κ.λ.π.) και τα ήδη σχεδιαζόμενα προγράμματα διοικητικού εκσυγχρονισμού στα πλαίσια του Προγράμματος «ΠΟΛΙΤΕΙΑ», σύντομα επίσης θα επιταχύνουν κατά πολύ τις διοικητικές διαδικασίες, θα εμποδίσουν την αθέμιτη συναλλαγή και θα περιορίσουν σημαντικά τα φαινόμενα διαφθοράς.
2. Το ΥΠΕΣΔΑ, προς την κατεύθυνση της διοικητικής απλούστευσης προχώρησε ήδη στην προώθηση και συνυπογραφή Κ.Υ.Α. με τους Υπουργούς Ανάπτυξης, Μεταφορών και Εμπορικής Ναυτιλίας με τις

οποίες περιορίζεται ο αριθμός των ζητούμενων δικαιολογητικών καθώς και ο χρόνος εξυπηρέτησης των πολιτών. Ανάλογες ρυθμίσεις προωθούνται με Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (πολεοδομίες) και Υπ. Υγείας.

Ακόμη, προκειμένου να απλοποιηθεί η διαδικασία εξυπηρέτησης των πολιτών, και μετά την επιτυχή λειτουργία του κέντρου τηλεφωνικής εξυπηρέτησης πολιτών (1464), του μέτρου της από τηλεφώνου αίτησης για έκδοση πιστοποιητικών (1502) και του κέντρου εξυπηρέτησης πολιτών στην Αθήνα (Πλατεία Συντάγματος) ιδρύεται δεύτερο – ανάλογο προς αυτό της Αθήνας – Κ.Ε.Π. στη Θεσσαλονίκη, ενώ αναβαθμίζονται τα υπάρχοντα και λειτουργούντα σε 39 Ν.Α. γραφεία εξυπηρέτησης πολιτών.

Επίσης, μέσα στο 2002 θα λειτουργήσουν οι 1000 περίπου κόμβοι ηλεκτρονικής εξυπηρέτησης των πολιτών, στα πλαίσια του ήδη δημοπρατηθέντος προγράμματος «ΑΡΙΑΝΔΝΗ».

3. Τέλος, μέσα στο καλοκαίρι το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. πρόκειται να καταθέσει στη Βουλή σχέδιο νόμου για:

- Τον έλεγχο της ποιότητας των κανονιστικών ρυθμίσεων, στα πλαίσια σχετικής αξιολόγησης της χώρας απ' τον ΟΟΣΑ.
- Την κωδικοποίηση της διοικητικής νομοθεσίας και
- Την απλούστευση των διαδικασιών έκδοσης των διοικητικών πράξεων.